«Η ζωή των φυτών: μια καινοτόμος διδακτική πρόταση για την εφαρμογή δράσεων Θεατρικής Αγωγής στην Γ’ Δημοτικού»

Παντελής Ιωακειμίδης, pioakimidis1977@gmail.com

Περίληψη

Μέσα από την εν λόγω διδακτική πρόταση επιχειρείται η διασύνδεση του διδακτικού αντικειμένου της Θεατρικής Αγωγής με το αντίστοιχο της Μελέτης Περιβάλλοντος. Ειδικότερα, προτείνεται ένα εκπαιδευτικό σενάριο με δραστηριότητες Θεατρικής Αγωγής για τη διδασκαλία της ενότητας των Φυτών στην Γ' Δημοτικού. Η εποπτικότητα και ποικιλία των δράσεων, η προσφορά πλούσιων ερεθισμάτων στο παιδί, η πρωτοτυπία και η βιωματική ενεργοποίηση των μαθητών αποτελούν τη βασική προϋπόθεση για μια αποτελεσματική διδασκαλία. Όλα τα παραπάνω αναδεικνύουν την οργάνωση δραστηριοτήτων Θεατρικής Αγωγής ως το προσφορότερο μέσο για την διδασκαλία της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας στα μικρά παιδιά.

Περίληψη (2)

- Σημαντικό ρόλο για την πραγματοποίηση και ολοκλήρωση της προσπάθειας διαδραματίζουν οι διάφορες μορφές δραματικής έκφρασης, μέσα από τις οποίες δημιουργείται ένα ελκυστικό μαθησιακό περιβάλλον για τους συμμετέχοντες στα δρώμενα. Πιο συγκεκριμένα, προτείνονται δράσεις:

- **Θεατρικού Αναλογίου:** προφορική απόδοση κειμένων, τα οποία θα έχουν ως θέμα τους τα φυτά και τη ζωή στο φυσικό περιβάλλον.

Παντομίμας-Αυτοσχεδιασμών: θρόισμα φύλλων ενός γέρικου δέντρου από τον δυνατό άνεμο.

Θεατρικού Σκετς: τα κωμικά γεγονότα, που εκτυλίσσονται κατά την περίοδο της περισυλλογής του καρπού των οπωροφόρων δέντρων.

Εργαστηρίου Γραφής: ανάπτυξη ενός σύντομου θεατρικού επεισοδίου, με πρωταγωνιστές τα δέντρα μιας δασικής έκτασης και τον ιδιοκτήτη ενός σύγχρονου και πολυτελούς ξενοδοχειακού συγκροτήματος.

Θεατρικού Παιχνιδιού: τα μέρη του φυτού.

Κουκλοθεάτρου/ Θεάτρου Σκιών : κατασκευή δακτυλόκουκλας και παρουσίαση της ζωής ενός φυτού μέσα στον χρόνο/Ο Καραγκιόζης Δασοφύλακας.

Γενικά Στοιχεία του Σεναρίου

Το σενάριο **«Η ζωή των φυτών»** απευθύνεται σε μαθητές Γ΄ Δημοτικού (9 ετών) και συνδέει τη Θεατρική Αγωγή διαθεματικά με γνωστικά αντικείμενα του Α.Π.Σ. του δημοτικού σχολείου. Συγχρόνως υποστηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία με την παιδαγωγική αξιοποίηση των διαφόρων μορφών δραματικής έκφρασης στο σχολείο. Το σενάριο αποτελεί μία ολοκληρωμένη διδακτική πρόταση και υπολογίζεται να διαρκέσει 17 διδακτικές ώρες, με δυνατότητα χρονικής επέκτασης, ανάλογα με τις αναζητήσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Σκοπός του Σεναρίου

Οι μαθητές να γνωρίσουν τα φυτά και τους καρπούς τους.

Επιμέρους Στόχοι (Γλώσσα-Λογοτεχνία)

Να καλλιεργήσουν οι μαθητές τον προφορικό τους λόγο (συμμετέχοντας σε συζητήσεις και χρησιμοποιώντας τη στοιχειώδη επιχειρηματολογία για να υποστηρίξουν τη γνώμη τους).

Να βελτιώσουν τη γραπτή του έκφραση ασκούμενοι σε διάφορα κειμενικά είδη (βλ. διάλογος).

Να περιγράφουν, να εξηγούν και να ερμηνεύουν πληροφορίες.

Να αντλούν πληροφορίες από διάφορες πηγές για τα φυτά (διαχωρίζοντας τα ουσιώδη από τα επουσιώδη).

Να έρθουν σε επαφή με διάφορα κειμενικά είδη.

Επιμέρους Στόχοι (Εικαστικά)

Να είναι σε θέση οι μαθητές να χρησιμοποιούν ποικίλους τρόπους δημιουργίας και έκφρασης.

Να κατασκευάζουν δακτυλόκουκλα.

Να δημιουργούν φιγούρες θεάτρου σκιών και να μάθουν να τις κινούν σωστά σε ένα μπερντέ.

Επιμέρους Στόχοι (Μελέτη Περιβάλλοντος)

Να είναι σε θέση τα παιδιά να αναγνωρίζουν τα μέρη ενός φυτού (π.χ. της ελιάς).

Να ενημερωθούν για τις προϋποθέσεις που θα διασφαλίσουν στο φυτό αυτό μια σωστή ανάπτυξη.

Να γνωρίσουν τους τρόπους περισυλλογής των καρπών ενός φυτού.

Να κατανοήσουν τα ίδια τα παιδιά τη σημασία των καρπών των φυτών για την διατροφή τους.

Επιμέρους Στόχοι (Θεατρική Αγωγή)

Να έρθουν σε επαφή τα παιδιά με τις διάφορες μορφές δραματικής έκφρασης.

Να μάθουν να εκφράζονται (μέσα από αυτές τις μορφές) και να εξωτερικεύουν τα συναισθήματά τους.

Να ενταχθούν στην ομάδα της τάξης (κοινωνικοποίηση μαθητών).

Να αποκτήσουν γνώσεις (βιωματικά) μέσω της αμεσότητας, της παραστατικότητας και της εποπτικότητας των εν λόγω μεθόδων.

Να γνωρίσουν το σώμα και τον εαυτό τους.

Να χαλαρώσουν από το φόρτο της σχολικής καθημερινότητας.

Να αυξήσουν το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή και να διαμορφώσουν νέους τρόπους συμπεριφοράς απέναντι στους άλλους (περιβαλλοντική συνείδηση).

Μορφές Δραματικής Έκφρασης

- **Θεατρικού Αναλογίου:** προφορική απόδοση κειμένων, τα οποία θα έχουν ως θέμα τους τα φυτά και τη ζωή στο φυσικό περιβάλλον.
- **Παντομίμας-Αυτοσχεδιασμών:** θρόισμα φύλλων ενός γέρικου δέντρου από τον δυνατό άνεμο.
- **Θεατρικού Σκετς:** τα κωμικά γεγονότα, που εκτυλίσσονται κατά την περίοδο της περισυλλογής του καρπού των οπωροφόρων δέντρων.
- **Εργαστηρίου Γραφής:** ανάπτυξη ενός σύντομου θεατρικού επεισοδίου, με πρωταγωνιστές τα δέντρα μιας δασικής έκτασης και τον ιδιοκτήτη ενός σύγχρονου και πολυτελούς ξενοδοχειακού συγκροτήματος.
- **Θεατρικού Παιχνιδιού:** τα μέρη του φυτού.
- **Κουκλοθεάτρου:** κατασκευή δακτυλόκουκλας και παρουσίαση της ζωής ενός φυτού μέσα στον χρόνο.
- **Θεάτρου Σκιών:** Ο Καραγκιόζης Δασοφύλακας.

1η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Οι μαθητές-χωρισμένοι σε ομάδες- καλούνται να αποδώσουν προφορικά στο αυτοσχέδιο **αναλόγιο** της τάξης, διάφορα κειμενικά είδη, τα οποία θα έχουν ως θέμα τους **τα φυτά και τη ζωή στο φυσικό περιβάλλον**. Θεωρείται αναγκαίο να έχει προηγηθεί η απαραίτητη επεξεργασία σε αυτά από τον εκπαιδευτικό (επιλογή των κατάλληλων κειμένων, επεξήγηση άγνωστων λέξεων και πιθανή προφορική απόδοσή τους από τον ίδιο με τον κατάλληλο χρωματισμό και τη σωστή άρθρωση).

2η Δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα)

Οι μαθητές συνδυάζουν την **παντομιμική αναπαράσταση** και τις **δράσεις αυτοσχεδιασμού** στην εικονοποίηση του θροΐσματος των φύλλων ενός γέρικου δέντρου. Οι ίδιοι ρυθμίζουν τις κινήσεις των μελών του σώματος τους, ανάλογα με την ένταση του ανέμου. Οι υπόλοιποι μαθητές φυσούν (με διαφορετική ένταση κάθε φορά) δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο τις προϋποθέσεις στους υπόλοιπους συμμαθητές τους για να κινηθούν. Η εν λόγω δράση απαιτεί το συντονισμό και συγχρονισμό των δυο ομάδων (αέρας και δέντρα).

3η Δραστηριότητα (3 διδακτικές ώρες)

Σε αυτό το δρώμενο, οι μαθητές συνεργάζονται με απώτερο σκοπό την ανάδειξη στην αυτοσχέδια σκηνή της τάξης ενός σύντομου **σκετς**, με θέμα τα κωμικά γεγονότα, που εκτυλίσσονται κατά την περίοδο της περισυλλογής του καρπού των οπωροφόρων δέντρων. Οι πρωταγωνιστές παρουσιάζονται, σκιαγραφούνται οι μεταξύ τους σχέσεις, και γενικότερα αποκαλύπτεται στο θεατή η περιρρέουσα ατμόσφαιρα της εποχής και οι ιδιαίτερες συνθήκες, κάτω από τις οποίες πραγματοποιούνταν η συγκεκριμένη εργασία.

4η Δραστηριότητα (3 διδακτικές ώρες)

Σε ένα γόνιμο και δημιουργικό **Εργαστήριο Γραφής**, οι μαθητικές ομάδες ασκούνται στην δημοσιογραφική **συνέντευξη** ενός διάσημου και σπάνιου φυτού στο δαιμόνιο ρεπόρτερ της εφημερίδας «Φωνή της Φύσης» κύριο Μούσμουλο. Τα παιδιά θα δημιουργήσουν το corpus των ερωτήσεων και στη συνέχεια θα καταθέσουν τις δικές τους πρωτότυπες απαντήσεις, παρουσιάζοντας μέσα από τη δική τους οπτική τις πλούσιες εμπειρίες της ζωής του συγκεκριμένου φυτού. Οι μαθητές εξασκούνται στον τρόπο γραφής ενός δραματικού κειμένου και στα στοιχεία εκείνα του δραματικού κώδικα, στα οποία θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή κατά τη απαιτητική αυτή φάση.

5η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Κατά την πραγματοποίηση ασκήσεων **Θεατρικού Παιχνιδιού**, οι δρώντες χωρίζονται σε ομάδες με **ερέθισμα δοσμένων από τον εκπαιδευτικό εικόνων** (βλ. ένα δέντρο ελιάς, φύλλα πλατάνου, ρίζες χαμομηλιού, καρπός οπωροφόρου δέντρου). Στη συνέχεια, τα ίδια τα παιδιά δημιουργούν μια ιστορία (για κάθε μία από αυτές τις εικόνες) που να βασίζεται στον αυτοσχεδιασμό και την έμπνευση της στιγμής. Σε επόμενη φάση της ίδιας δραστηριότητας, οι ομάδες των μαθητών δημιουργούν ένα δρώμενο αυτοσχεδιασμών, το οποίο θα περιλαμβάνει στοιχεία και από τις τέσσερις προηγούμενες ιστορίες, συνθέτοντας με αυτόν τον τρόπο σκέψεις, ιδέες και αντιλήψεις αναφορικά με τα μέρη του φυτού.

6η Δραστηριότητα (3 διδακτικές ώρες)

Από το εν λόγω σενάριο δεν θα μπορούσαν να απουσιάζουν και τα **δρώμενα κουκλοθεάτρου**. Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες και τα παιδιά ασχολούνται με την κατασκευή δακτυλόκουκλας από χαρτί. Το θέμα της δράσης αυτής περιλαμβάνει τη ζωή ενός φυτού μέσα στον χρόνο. Βασικός πρωταγωνιστής του εν λόγω δρωμένου είναι ο Φυτούλης (η κούκλα των παιδιών), ο οποίος διηγείται στους μαθητές τις περιπέτειές του και ταυτόχρονα παρουσιάζει σε αυτούς τους φίλους του. Η κάθε μαθητική ομάδα παίρνει το χρόνο της για να προετοιμάσει την παρουσίασή της και στη συνέχεια ανεβαίνει στο αυτοσχέδιο παράπηγμα της τάξης για να δείξει τη δουλειά της στα υπόλοιπα παιδιά.

7η Δραστηριότητα (3 διδακτικές ώρες)

Η επόμενη δράση περιλαμβάνει τη σκηνική ανάδειξη-στον αυτοσχέδιο μπερντέ της τάξης-μιας **παράστασης Θεάτρου Σκιών** από τους μαθητές με τίτλο «Ο Καραγκιόζης δασοφύλακας». Τα παιδιά κατασκευάζουν τις δικές τους φιγούρες (από χαρτί ή ζελατίνα), δημιουργούν ένα σύντομο δραματικό κείμενο με αφορμή το συγκεκριμένο θέμα, κάνουν τις πρόβες τους και στο τέλος ανεβάζουν τη δική τους ‘’παράσταση Καραγκιόζη’’. Πρωταγωνιστής της εν λόγω παράστασης θα είναι ο Καραγκιόζης, ο οποίος θα υποδύεται το ρόλο του δασοφύλακα για να προστατεύσει το δάσος του Τούρκου Πασά, προκαλώντας στο κοινό άφθονο γέλιο από τις γκάφες του και τους σπαρταριστούς διαλόγους του κειμένου των παιδιών.

Αξιολόγηση

Ο εκπαιδευτικός, με το πέρας της εκάστοτε δραστηριότητας, προχωρεί σε μια μορφή **μεταδραματικής αξιολόγησης των πεπραγμένων**. Ο ίδιος συζητά με τους μαθητές του για το αποτέλεσμα των δράσεων, πιθανές ελλείψεις, αδυναμίες και τρόπους εμπλουτισμού του σεναρίου του.

Μία άλλη μορφή ενδιάμεσης αξιολόγησης των στόχων μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από **αναστοχαστικές ερωτήσεις** στην ολομέλεια της τάξης.

«Η ζωή των φυτών: μια καινοτόμος διδακτική πρόταση για την εφαρμογή δράσεων Θεατρικής Αγωγής στην Γ’ Δημοτικού»

Παντελής Ιωακειμίδης, pioakimidis1977@gmail.com